

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISK PRZYRODNICZYCH W LATACH 2006-2008

Zakres wykonanych badań terenowych

W sumie pracami objęto 20 typów siedlisk przyrodniczych. Wyniki prac monitoringowych na stanowiskach poszczególnych siedlisk przyrodniczych zostały zapisane w opracowanych formularzach bazodanowych i wprowadzone do systemu komputerowego.

Lista siedlisk przyrodniczych objętych badaniami monitoringowymi w latach 2006-2008

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	Liczba stanowisk		
		2006	2007	2008
1150*	Zalewy i jeziora przymorskie (laguny)	-	-	5
1340*	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwały (<i>Glauco-Puccinietalia</i> , część - zbiorowiska łądowe)	-	26	16
2130*	Nadmorskie wydmy szare <i>Helichryso-Jasonietum litoralis</i>	11	12	16
2140*	Nadmorskie wrzosowiska bażynowe	10	13	4
4070*	Zarośla kosodrzewiny (<i>Pinetum mugo</i>)	7	7	2
6110*	Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (<i>Alyso-Sedion</i>)	19	8	4
6120*	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	-	37	14
6210*	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	103	102	29
6230*	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardetalia</i> – płyty bogate florystycznie)	23	43	11
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	106	73	19
7210*	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	45	16	15
7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	26	21	1
8160*	Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i>	30	5	3
9180*	Jaworzyny lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	125	35	18
91D0*	Bory i lasy bagienne	156	87	27
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	122	114	28
91I0*	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescentis-petraeae</i>)	63	26	20
91P0*	Jodłowy bór świętokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	53	20	10
91Q0*	Górskie reliktowe lasy sosnowe (<i>Erico-Pinion</i>)	12	-	16
91T0*	Śródlądowy bór chrobotkowy	33	44	4

*priorytetowe typy siedlisk przyrodniczych

Ocena stanu zachowania w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	Wstępna ocena w regionie	Ocena stanu zachowania			
			Powierzchnia	Specyficzna struktura i funkcje	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
1150*	Zalewy i jeziora przymorskie (laguny)	U1/U2	U1-7	U1-5 U2-2	U1-6 U2-1	U1-4 U2-3

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

1340*	Śródłądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (<i>Glauco-Puccinietalia</i> , część - zbiorowiska łądowe)	U1	FV - 20 U1 - 5 U2 - 6 XX - 5	FV - 15 U1 - 7 U2 - 14	FV - 17 U1 - 9 U2 - 9 XX - 1	FV - 14 U1 - 8 U2 - 14
2130*	Nadmorskie wydmy szare <i>Helichryso-Jasonietum litoralis</i>	U1	FV - 19 U1 - 7 XX - 7	FV - 21 U1 - 9 U2 - 3	FV - 20 U1 - 4 U2 - 3 XX - 6	FV - 21 U1 - 10 U2 - 2
2140*	Nadmorskie wrzosowiska bażynowe	U1	FV - 10 U1 - 4 U2 - 1 XX - 6	FV - 18 U1 - 3	FV - 7 U1 - 7 U2 - 2 XX - 5	FV - 7 U1 - 7 U2 - 2 XX - 5
6110*	Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (<i>Alyssosedion</i>)	U1	FV - 9 U1 - 12 U2 - 4 XX - 3	FV - 7 U1 - 16 U2 - 5	FV - 6 U1 - 11 U2 - 5 XX - 6	FV - 6 U1 - 16 U2 - 6
6120*	Cieptolubne, śródłądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	U1	FV - 17 U1 - 23 U2 - 4	FV - 10 U1 - 28 U2 - 6	FV - 8 U1 - 19 U2 - 6 XX - 12	FV - 10 U1 - 31 U2 - 4
6210*	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	U1-U2	FV - 54 U1 - 90 U2 - 31 XX - 9	FV - 32 U1 - 114 U2 - 38	FV - 49 U1 - 78 U2 - 34 XX - 23	FV - 26 U1 - 106 U2 - 52
6230*	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardetalia</i> - płaty bogate florystycznie)	U1	FV - 12 U1 - 11 U2 - 6	FV - 10 U1 - 14 U2 - 5	FV - 10 U1 - 11 U2 - 5 XX - 3	FV - 10 U1 - 12 U2 - 7
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	U1	FV - 64 U1 - 43 U2 - 19 XX - 19	FV - 58 U1 - 64 U2 - 22 XX - 1	FV - 52 U1 - 47 U2 - 13 XX - 33	FV - 48 U1 - 68 U2 - 29
7210*	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	U1	FV - 28 U1 - 18 U2 - 6 XX - 10	FV - 20 U1 - 28 U2 - 12 XX - 1	FV - 19 U1 - 22 U2 - 4 XX - 17	FV - 19 U1 - 29 U2 - 13 XX - 1
7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	U2	FV - 10 U1 - 9 U2 - 10 XX - 7	FV - 5 U1 - 13 U2 - 18	FV - 9 U1 - 17 U2 - 3 XX - 7	FV - 4 U1 - 14 U2 - 18
8160*	Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i>	U2	FV - 6 U1 - 1 U2 - 5	FV - 4 U1 - 5 U2 - 3	FV - 1 U1 - 4 U2 - 6 XX - 1	FV - 4 U1 - 2 U2 - 5 XX - 1
9180*	Jaworzyny lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	U1	FV - 68 U1 - 15 U2 - 4 XX - 2	FV - 55 U1 - 29 U2 - 5	FV - 47 U1 - 17 U2 - 8 XX - 17	FV - 51 U1 - 26 U2 - 12
91D0*	Bory i lasy bagienne	U1	FV - 141 U1 - 48 U2 - 17 XX - 24	FV - 88 U1 - 96 U2 - 45 XX - 2	FV - 104 U1 - 55 U2 - 26 XX - 46	FV - 85 U1 - 95 U2 - 50 XX - 1

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

91E0*	łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	.U1/U2	FV – 71 U1 - 53 U2 - 33 XX – 22	FV - 46 U1 - 103 U2 - 33 XX - 2	FV - 72 U1 - 57 U2 - 19 XX - 31	FV - 39 U1 - 101 U2 - 42 XX – 2
91I0*	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescentis-petraeae</i>)	U1	FV – 61 U1 - 17 U2 - 6 XX – 3	FV - 38 U1 - 40 U2 - 9	FV - 46 U1 - 26 U2 - 6 XX - 7	FV - 32 U1 - 44 U2 - 11
91P0*	Jodłowy bór świetokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	FV/U1	FV – 50 U1 - 29 U2 - 2	FV - 26 U1 - 48 U2 - 7	FV - 37 U1 - 36 U2 - 1 XX - 7	FV - 29 U1 - 47 U2 - 5
91T0*	Śródładowy bór chrobotkowy	U2	FV – 15 U1 - 40 U2 - 29	FV - 16 U1 - 35 U2 - 33	FV - 17 U1 - 38 U2 - 28 XX - 1	FV - 15 U1 - 31 U2 - 44

Podstawowym wnioskiem płynącym z analizy całości materiałów terenowych zgromadzonych w regionie biogeograficznym jest fakt bardzo dużego zróżnicowania aktualnego stanu zachowania właściwie wszystkich badanych typów siedlisk przyrodniczych. Wskazuje to po pierwsze na przydatność zastosowanego sposobu oceny stanu siedliska – rozkład wartości jest na ogół zbliżony do rozkładu normalnego. Umożliwia to wykorzystanie danych monitoringowych od optymalizacji podejmowanych działań ochronnych. W warunkach ograniczonych środków przeznaczonych na ochronę przyrody, a jakim zapewne zawsze będziemy mieli do czynienia – wyniki monitoringu stanowią doskonałe narzędzie do priorytetyzacji działań – zarówno pomiędzy siedliskami, jak i obszarami Natura 2000.

Warto zauważyć, że nie ma siedliska, dla których choć na kilku stanowiskach nie pojawiła się ocena zła – U2, co świadczy o tym, że wszystkie z badanych typów siedlisk przyrodniczych wymagają podjęcia pilnych działań ochronnych, przynajmniej na niektórych stanowiskach.

Ponadto zwraca uwagę fakt częstego pojawiania się oceny XX – nieznaną dla parametru „perspektywy ochrony” (i również częste oceny U1 i U2), co wskazuje zarówno na niepewność co do możliwości utrzymania siedlisk przyrodniczych na badanych stanowiskach, a także liczne zagrożenia związane m.in. z ogólnie pisać – szybkim rozwojem infrastruktury.

Z drugiej strony nadal w regionie kontynentalnym posiadamy liczne bardzo cenne przyrodniczo obszary, których stan oceniono na FV – są to m.in. liczne siedliska leśne – np. stosunkowo dobrze zachowane są jaworzyny 9180 i bory jodłowe – 91P0.

Ocena stanu zachowania w regionie biogeograficznym alpejskim

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	Wstępna ocena w regionie	Ocena stanu zachowania			
			Powierzchnia	Specyficzna struktura i funkcje	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
4070*	Zarośla kosodrzewiny (<i>Pinetum mugo</i>)	U1	FV - 6 U1 - 2 U2 - 3	FV - 5 U1 - 3 U2 - 3	FV - 8 U2 - 3	FV - 5 U1 - 2 U2 - 4

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

6210*	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	U2	FV - 2 U1 - 3 U2 - 6 XX - 5	FV - 6 U1 - 2 U2 - 7 XX - 1	FV - 4 U1 - 3 U2 - 3 XX - 6	FV - 3 U1 - 5 U2 - 8
6230*	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardetalia</i> – płaty bogate florystycznie)	U2	FV - 10 U1 - 7 U2 - 19 XX - 3	U1 - 18 U2 - 21	FV - 2 U1 - 15 U2 - 18 XX - 4	FV - 1 U1 - 15 U2 - 23
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	U1	FV - 3 U1 - 10	FV - 2 U1 - 9 U2 - 2	FV - 7 U1 - 3	FV - 2 U1 - 9 U2 - 2
7220*	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	U2	FV - 3 U1 - 3	U2 - 6	FV - 4 U1 - 2	U2 - 6
8160*	Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze <i>Stipion calamagrostis</i>	U1	FV - 6 U1 - 10 U2 - 2 XX - 5	FV - 7 U1 - 12 U2 - 4	FV - 8 U1 - 5 U2 - 5 XX - 5	FV - 7 U1 - 12 U2 - 4
9180*	Jaworzyny lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	FV	FV - 67 U1 - 3	FV - 62 U1 - 5 U2 - 2	FV - 58 U1 - 11 U2 - 1	FV - 62 U1 - 6 U2 - 2
91D0*	Bory i lasy bagienne	U1	FV - 13 U1 - 2 U2 - 1	FV - 9 U1 - 7	FV - 14 U1 - 2	FV - 8 U1 - 8
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	U1	FV - 26 U1 - 23 U2 - 8	FV - 16 U1 - 33 U2 - 8	FV - 32 U1 - 12 U2 - 10 XX - 3	FV - 15 U1 - 30 U2 - 12
91Q0*	Górskie reliktywne lasy sosnowe (<i>Erico-Pinion</i>)	FV	FV - 14 U1 - 2	FV - 13 U1 - 3	FV - 14 U1 - 1 U2 - 1	FV - 12 U1 - 4

Wśród siedlisk przyrodniczych, dla których prowadzono badania terenowe są pojedyncze, które utrzymują się w miejscach, gdzie były znane od dawna, zajmują powierzchnię, która zapewnia ich utrzymanie się w dającej się przewidzieć przyszłości, a więc ich perspektywy zachowania w przyszłości są dobre (np. reliktywne lasy sosnowe – 91Q0). Należą do nich siedliska występujące na obszarach chronionych, często siedliska wysokogórskie, stosunkowo stabilne, lub związane ze specyficznym podłożem i in. warunkami abiotycznymi. Otrzymały one ocenę ogólną: stan właściwy (FV), a również inne parametry zostały ocenione na FV.

Niezadawalającą lub złą ocenę (U1 lub U2) otrzymały często siedliska, które są wrażliwe na działania podejmowane przez człowieka (lub ich zaniechanie), głównie tzw. siedliska półnaturalne, których istnienie jest zależne od sposobu użytkowania.. Mogą to być także siedliska, których pojedyncze komponenty są wrażliwe na zmiany siedliskowe i mogą reagować negatywnie, np. na osuszanie terenów. Zalicza się do nich przede wszystkim torfowiska wysokie (7110). Niektóre siedliska mogą być też bezpośrednio niszczone w wyniku prowadzonych działań gospodarczych – np. lasy łęgowe 91E0. Ulegają one niszczeniu a przynajmniej pogarsza się ich stan w wyniku np. regulacji koryt rzecznych, budowania zbiorników zaporowych, wycinki drzewostanów. W grupie tej są też siedliska, które z natury wprawdzie powinny być niezagrożone, ale w wyniku presji

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

turystyczno-rekreacyjnej są narażone na zniszczenia, choć na ogół odnotowuje się je w skali lokalnej.

Najgorzej, (na U2), zostały ocenione siedliska, w przypadku, których obserwuje się znaczne pogorszenie stanu zachowania (przemiany wewnątrz siedliskowe) jak i zmniejszanie się powierzchni przez nie zajmowanej. Spektakularnym przykładem są tu murawy bliźniczkowe, niegdyś pospolite w całym regionie, obecnie występujące w postaci niewielkich – liczonych w metrach lub arach, rozproszonych płatów o silnie zaburzonym składzie gatunkowym. Perspektywy zachowania tych siedlisk są złe, zwłaszcza, gdy procesy degradacji przebiegają już od dłuższego czasu lub też istnieją plany lub trwają działania ludzkie, negatywnie wpływające na ich stan.